

fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.k.remissor@regeringskansliet.se
Dnr Fi2020/00647/K

Svar på remiss från Finansdepartementet: Starkare kommuner - med kapacitet att klara välfärdsuppdraget.

Sammanfattning

Region Dalarna tillstyrker i huvudsak förslaget men med reservation för förslaget att staten tar över skulder från kommuner som frivilligt genomför kommunsammanslagningar och förslaget om minskning av studieskulder för personer som är bosatta och yrkesverksamma i kommuner med särskilt stora utmaningar.

Kommentarer på utredningen

Kommunutredningen har lämnat 20 förslag på åtgärder inom sex områden för att åstadkomma starkare kommuner med kapacitet att klara välfärdsuppdraget. Region Dalarna lämnar följande kommentarer på respektive åtgärdsförslag.

Strukturella åtgärder

Region Dalarna instämmer i kommunutredningens bedömning kring nyttan av strategisk samverkan och att sammanslagningar kan stärka både kommunernas drifts- och utvecklingskapacitet. Att skapa incitament från statens sida kan bidra till att påskynda en sådan process. Dock finns risk att processen för nödvändiga kommunsammanslagningar tar för lång tid om den enbart baseras på frivillighet tillsammans med ekonomiska incitament från staten. Det kan finnas skäl att göra en samlad bedömning för de mest utsatta kommunerna att ytterligare stärka det statliga stödet till kommunsammanslagningar utöver det som kommunutredningen presenterar.

Förslaget att staten tar över skulder från kommuner som frivilligt genomför kommunsammanslagningar bedömer Region Dalarna som mindre lämpligt, då det kan skapa asymmetri beroende på hur man valt att fullgöra välfärdsuppdraget i den enskilda kommunen. Kommunutredningen beskriver den komplexitet som uppstår när viss verksamhet har bolagiserats inom kommunen och skulder därmed flyttats ut från förvaltning till bolag. Därutöver finns gränsdragningsproblem kring vilka skulder som ska ingå samt vid vilken tidpunkt dessa ska bedömas.

Postadress

Falun

BesöksadressRegionkontoret, Vasagatan 27,
Falun**Kontakt**

Org.nr: 232100-0180

HandläggareClaesson Magnus
TF ekonomidirektör
malin.carlsson@ltdalarna.se

Region Dalarna gör bedömningen att det torde vara ett effektivare sätt är att hantera kompensationen inom det kommunala utjämningsystemet för de kommuner som skulle beröras. På så sätt skulle det långsiktiga ekonomiska ansvaret för skulderna finnas kvar i de berörda kommunerna men att den ekonomiska avlastningen ges genom utjämningsystemet.

Avseende förslaget om försöksverksamhet ställer sig Region Dalarna positivt till detta, då det kan bidra till att utveckla den kommunala verksamheten utifrån lokala förhållanden samt skapa utrymme för nya strukturer och metoder för att bedriva den kommunala verksamheten, som det i annat fall inte finns möjlighet eller utrymme att göra. Utöver de förslag på försök kring strukturella förändringar som kommunutredningen föreslår, som utvecklade former för merstrategisk samverkan och förändring av kommuners uppgifter, skulle Region Dalarna gärna vilja komplettera med inhämtning av kunskaper och metoder från andra sektorer i samhället och även från andra länder, särskilt från de nordiska länderna, som inslag i försöksverksamheten. Region Dalarna ser att en sådan försöksverksamhet skulle kunna skapa innovativa sätt att bedriva kommunal verksamhet på om perspektivet breddades än vad som är traditionellt inom kommunal verksamhet.

Kommunutredningens förslag att inrätta en kommundellegation med angivet uppdrag, där bland annat ingår att sköta uppdraget om försöksverksamhet, är Region Dalarna positivt till. Även att ge Statskontoret uppdrag avseende kunskapsutveckling och analys är Region Dalarna positivt till.

För verksamheter om inte befinner sig på en marknad, såsom kommunal och regional verksamhet, finns i stor utsträckning risken att styrning och uppföljning får för stort fokus på enbart ekonomin och där kvalitetsaspekterna kommer i andra hand. Region Dalarnas uppfattning är därför att kommunutredningens förslag att RKA får i uppdrag att utveckla statistik för kvalitetsmätning är mycket lämpligt.

Statens åtagande och statlig närvaro i hela landet

Region Dalarna instämmer med kommunutredningens bedömning att statens närvaro i kommunerna har en väsentlig betydelse för den lokala attraktiviteten och för företag och invånare. Utveckling av arbetssätt och metoder, bl.a. annat genom digitalisering torde underlätta för staten och dess myndigheter att vara verksamma på fler orter. Den samverkan som samtidigt sker mellan statliga myndigheter med gemensamma servicekontor ses även som positivt.

Kommunernas ekonomi

Kommunutredningens förslag om en statsbidragsprincip ser Region Dalarna som positivt och som en förutsättning för att minska den mängd riktade statsbidrag som idag finns inom kommunerna, och då främst inom skolans verksamhet. De idag riktade statsbidragen skapar i stor utsträckningen en ökad administration inom kommunerna men även styrande effekter på både kort och långsiktigt som inte alltid är till gagn för den enskilda kommunen. Här kan nödvändiga strukturella åtgärder eller politiska prioriteringar hämmas av de riktade statsbidragen, som med sina villkor kan bevara en befintlig struktur. Dessa kan även ge oönskade undanträngningseffekter för den enskilda kommunen.

Kommunutredningen föreslår även en bred översyn av den kommunalekonomiska utjämningen, bl.a. att analysera om staten bör ta ett ökat finansiellt ansvar i utjämningsystemet när behovet av omfördelningen mellan kommuner tilltar.

Region Dalarna är positivt till förslaget, då en stor del av den ordinarie finansieringen av kommunerna sker genom utjämningsystemet och därför har en väsentlig betydelse för dessa. Region Dalarna ser det även som viktigt att utjämningsystemet har den legitimitet som krävs, är transparent för förståelse av systemet och på vilka grunder utjämningen sker samt att det kan hantera nödvändiga anpassningar över tid allteftersom behov av omfördelning förändras.

Kommunernas kompetensförsörjning

I kommunutredningens bedömning framgår att regeringen bör ta initiativ till generella åtgärder på nationell nivå som bidrar till rekryteringen till tjänster inom kommunernas verksamhetsområden. Detta som ett led i de mycket stora utmaningar kommunerna står inför när det gäller att rekrytera den kompetens som behövs inom den kommunala verksamheten. Då kompetensfrågan berör arbetsmarknaden och utbildningssystemet i stort gör kommunutredningen bedömningen att denna behöver behandlas i ett bredare sammanhang. Region Dalarna instämmer i den bedömningen då detta är frågor som enskilda kommuner i flera fall har svårt att själva påverka eller bidra till.

Region Dalarna ser det även som nödvändigt, som kommunutredningen beskriver, att kommunerna själva som arbetsgivare gör vissa insatser för att underlätta rekrytering, som att öka attraktiviteten genom mer konkurrenskraftiga lönenivåer, arbetsmiljöer, moderna arbetsmetoder, arbetsinnehåll och anställdas egen utveckling.

Kommunutredningens förslag att regeringen ska ta initiativ till att utreda möjligheten att minska studieskulder för personer som är bosatta och yrkesverksamma i kommuner med särskilt stora utmaningar gällande kompetensförsörjning ser Region Dalarna som mindre lämpligt.

I alla typer att subventioner kommer olika typer av gränsdragningsfrågor att behöva definieras och administreras samt inte minst att dessa snedvrider konkurrensen. Potentiella medarbetare som har ringa eller inga studieskulder alls skulle i ett sådant system inte kunna nyttja detta och istället välja annan arbetsgivare utanför systemet.

Region Dalarna ser hellre att lämpliga regionala och lokala stöd finns istället som riktar sig till samtliga arbetsgivare inom det geografiska avgränsade området för stödet och som möjliggör utvecklandet av attraktiva arbeten, oavsett i vilken omfattning som den enskilde potentiella medarbetaren har i studieskulder.

På samma sätt som redogörs ovan avseende statens övertagande av skulder för kommuner som frivilligt slås samman, bedömer Region Dalarna att det torde vara en bättre väg att hantera olikheter kring förmågan att rekrytera nödvändig kompetens hanteras inom det kommunala utjämningsystemet.

Kommunernas digitaliseringsarbete

Kommunutredningens bedömning att staten bör ta ett långsiktigt ansvar för att etablera en över tid hållbar förvaltningsgemensam infrastruktur för grunddata och informationsutbyte som kommunerna kan ansluta sig till ställer sig Region Dalarna principiellt positivt till. Ett mera standardiserat och förenklat sätt skulle kunna effektivisera kommunsfärens möjlighet att få tillgång till och bearbeta data som är nödvändig för verksamheten. En sådan ansats skulle även kunna minska risken för både myndighets- och sektorsspecifika lösningar. Dock vill Region Dalarna framföra att det behöver förtydligas att en sådan ansats förhåller sig till strukturen på den information som avses, genom någon form av standardisering, och inte begränsar valet av eller förespråkar enskilda system för att kunna hantera dessa grunddata och informationsutbyte.

För att undanröja otydligheter kring legala frågor, är Region Dalarna positiva till kommunutredningens förslag att ett rättsligt beredningsorgan tillsätts inom kommittéväsendet, för att anpassa gällande rätt i den utsträckning som är lämpligt och krävs för att möjliggöra en snabbare digitalisering och förbättrad informationsförsörjning i kommunerna.

Övriga förslag och bedömningar

I kommunutredningens övriga förslag ställer Region Dalarna positivt till bedömningen att staten bör vidta åtgärder att förenkla för kommunerna att ta del av myndigheternas planeringsunderlag i deras arbete med översiktsplaner och bedömning av risker på grund av klimatförändringar. Stödet i arbetet med frågor som rör klimat och miljö samt genomförandet av Agenda 2030 ses som positivt då detta är av ett nationellt.

Även utredningens förslag om att ge Tillväxtverket i uppdrag att i samverkan med aktuella myndigheter och regioner stödja kommunerna för hållbar utveckling ses som positivt, då detta torde underlätta väsentlig för kommunerna i dessa frågor.

Grundläggande infrastruktur är avgörande för samhället i stort och för samtliga kommuner. Att skapa förbättrade förutsättningar och underlätta för samverkan mellan kommuner för sådana investeringar är väsentligt. Region Dalarna ser därför positivt på kommunutredningens förslag till utredning om behov av ändringar i speciallagstiftning inom området.

Kommunutredningens bedömning kring åtgärder som bör vidtas för att underlätta finansieringen av bostadsbyggande i kommuner med låga marknadsvärden på fastigheter se Region Dalarna positivt på, då nuvarande regler kan vara hämmande för en utveckling av berörda kommuner.

.....

Ulf Berg
Ordförande Regionstyrelsen